

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa G. W.

przeciwko M. W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 czerwca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 28 maja 2021 r., sygn. akt I AGa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 czerwca 2022 r. do dnia zapłaty tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód G. W. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. W. kwoty 77 536,35 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot i dat wskazanych w pozwie, tytułem wynagrodzenia za usługi transportowe zrealizowane na podstawie zamówień pozwanego.

W sprawie został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa. Zarzucił, że częściowo spłacił ciężące na nim zobowiązania.

Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2020 r., uwzględnił powództwo w całości, jako podstawę prawną wskazując art. 774 k.c. Za bezsporne uznał wykonanie przez powoda usług transportowych, które zlecił mu pozwany i prawidłowe wystawienie dokumentów rozliczeniowych. Uznał też, że pozwany, na którym ciążył obowiązek wykazania w jakim zakresie zaspokoił roszczenie powoda, nie wykazał swoich twierdzeń.

Pozwany zaskarżył wyrok w całości. Jego apelację uwzględnił Sąd Apelacyjny w (...), który wyrokiem z dnia 28 maja 2021 r. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo. Za trafny uznał zarzut naruszenia art. 358 k.c. W celu jego rozważenia uzupełnił podstawę faktyczną sporu. Ustalił, że pozwany we wszystkich zleceniach transportowych wskazywał fracht w walucie euro określając ją jako walutę płatności.

Powód akceptował takie określenie wynagrodzenia i po wykonaniu zleceń wystawił pozwanemu objęte pozwem faktury VAT z należnościami do zapłaty w euro.

Także w przedsądowym wezwaniu do zapłaty z dnia 18 grudnia 2019 r. domagał się od pozwanego zapłaty łącznej należności z faktur w wysokości 18 070,25 euro. Natomiast w pozwie określił swoje roszczenie w łącznej kwocie 77 536,35 zł.

Sąd stwierdził, że art. 358 k.c. nie zezwala na taką zmianę waluty, wobec czego powództwo podlegało oddaleniu.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, przez błędną wykładnię art. 358 § 3 k. c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. oraz niewłaściwe zastosowanie art. 358 § 1 k. c. w zw. z art. 358 § 2 k.c.

We wnioskach domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie

orzeczenia co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie powództwa w całości zgodnie z żądaniem pozwu.

Wniósł też o zwrot kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna stanowi środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, umożliwiający usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie jest natomiast ogólnie dostępnym środkiem zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tak pomyślanych zadań skargi kasacyjnej służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę rozpatrzenia jego skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych i potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Dostrzeżone zagadnienie prawne ujął w pytaniu:

„Czy treść art. 358 § 3 k.c. należy odczytywać w ścisłym powiązaniu z art. 358 § 2 k.c. i rozumieć ją w ten sposób, że w przypadku zobowiązania wyrażonego w walucie obcej dłużnikowi przysługuje prawo wyboru waluty płatności w każdych okolicznościach, nawet przy popadnięciu w opóźnienie, zaś jedynym uprawnieniem wierzyciela w razie opóźnienia płatności jest prawo wyboru kursu waluty płatności, czy też art. 358 § 3 k.c. jest normą kreującą uprawnienia wierzyciela na wypadek opóźnienia w płatności w postaci prawa wyboru zarówno

waluty płatności oraz wyboru kursu - a co za tym idzie: która z chronionych przez ustawodawcę wartości ma pierwszeństwo: ułatwienie dłużnikowi dążenia do wygaśnięcia zobowiązania przez jego wykonanie nawet wówczas, gdy dłużnik jest już w stanie opóźnienia co ma się wyrażać w możliwości wyboru przez dłużnika waluty płatności - i to bez względu na stratę, jaką mógłby ponieść wierzyciel w następstwie wyboru przez dłużnika waluty płatności, czy też interes wierzyciela wyrażający się w możliwości wyboru w razie opóźnienia dłużnika zarówno waluty płatności, jak i jej kursu, a zasługujący na szczególną ochronę w wypadku stypizowanych postaci naruszenia zobowiązania takich jak opóźnienie, a tym bardziej zwłoka dłużnika?"

Jako przepis wymagający wykładni z uwagi na rozbieżności w orzecznictwie skarżący wskazał art. 358 § 3 k.c. Wątpliwości na tle jego brzmienia także sformułował w pytaniu:

„Czy w przypadku zobowiązania wyrażonego w walucie obcej, w razie opóźnienia, a tym bardziej zwłoki dłużnika wierzyciel może zażądać zapłaty w walucie polskiej bez zgody dłużnika?"

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, jeszcze należycie nie przeanalizowane albo też takie, którego dotychczasowe rozwiązanie - zdaniem skarżącego - jest z poważnych przyczyn niezadowalające, może to również być zagadnienie, które wprawdzie zostało już poddane procesom wykładni, jednak nadal nie doczekało się jednoznacznego wyjaśnienia i budzi poważne spory, znajdujące odbicie w niejednorodnym orzecznictwie. Przedstawienie takiego zagadnienia wymaga dochowania reguł analogicznych do tych, które ukształtowane zostały przy formułowaniu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości. Konieczne jest więc przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do interpretacji określonego przepisu lub zespołu przepisów, poparte analizą orzecznictwa i piśmiennictwa oraz wykazanie, że problem ten ma istotne znaczenie w przedstawionej sprawie, a jego rozwiązanie rzutować będzie na sposób jej rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym. Jednocześnie jednak sposób ujęcia problemu musi podkreślić jego uniwersalny, abstrakcyjny charakter, wskazujący na potrzebę znalezienia rozwiązania

pomocnego w wielu sprawach, nie tylko tej jednej, w której został powołany (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179).

Wskazane przez skarżącego zagadnienie prawne zostało już jednak rozwikłane. Nie wywołuje też obecnie istotnych wątpliwości i rozbieżności w orzecnictwie, czego wymaga z kolei przesłanka przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Wskazywane przez skarżącego kwestie były przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, a ukształtowany w nich kierunek wykładni można uznać za dominujący i utrwalony. W wyroku z dnia 16 maja 2012 r., III CSK 273/11 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 358 § 2 zd. 2 k.c. należy wyklądać w ten sposób, iż w wypadku zwłoki dłużnika w spełnieniu świadczenia w wykonaniu zobowiązania, którego przedmiotem jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, wierzyciel ma prawo wyboru kursu, według którego jest określana wartość waluty obcej, jeżeli dłużnik dokona wyboru waluty polskiej. Sąd Najwyższy wskazał, iż intencją ustawodawcy było zwiększenie ochrony wierzyciela w stosunku do stanu prawnego obowiązującego poprzednio i przyznanie uprawnienia do zminimalizowania konsekwencji ryzyka kursowego, a nie przyznanie uprawnienia do wyboru waluty, co łączy się z przyznaniem uprawnienia do wyboru sposobu spełnienia świadczenia. W wypadku odmiennego stanowiska dłużnik, w wypadku zwłoki, byłby pozbawiony możliwości wyboru waluty, a to zaprzecza treści paragrafu pierwszego, zgodnie z którym skorzystanie z upoważnienia przemiennego może być realizowane na każdym etapie wykonania zobowiązania. W konsekwencji prawo wyboru waluty, zgodnie z treścią art. 358 § 1 k.c., przysługuje wyłącznie dłużnikowi zarówno w sytuacji, gdy dłużnik spełnia świadczenie w terminie, jak i w sytuacji gdy pozostaje w zwykłym opóźnieniu lub zwłoce. W wypadku zwłoki dłużnika wierzycielowi służy natomiast prawo wyboru kursu, po jakim będzie przeliczona wartość waluty obcej w wypadku wyboru przez dłużnika waluty krajowej albo w wypadku, gdy umowa stron przyzna mu uprawnienie do wyboru waluty.

Zagadnienie to było także przedstawione i szeroko przeanalizowane, z uwzględnieniem wypowiedzi doktrynalnych, w najnowszym orzecnictwie. W wyroku z dnia 26 maja 2021 r. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na rozbieżność stanowisk na tle art. 358 § 2 zd. 2 k.c. (po zmianie ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. - art. 358 § 3 k.c.), odnośnie do zakresu uprawnień wierzyciela w przypadku opóźnienia (do dnia 8 września 2016 r. - zwłoki) dłużnika ze spełnieniem świadczenia pieniężnego wyrażonego w walucie obcej. Już wtedy dominowało stanowisko, zgodnie z którym z art. 358 § 2 zd. 2 k.c. (po nowelizacji z art. 358 § 3 k.c.) wynika wyłącznie uprawnienie wierzyciela do wyboru kursu, według którego jest określana wartość waluty obcej, jeżeli dłużnik dokona wyboru waluty polskiej. Natomiast nie wynika podstawa prawna dla uprawnienia wierzyciela do wyboru waluty świadczenia, w przypadku gdy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego wyrażonego w walucie obcej. Sąd Najwyższy przytoczył też szereg orzeczeń sądów powszechnych, świadczących o szerokim oddźwięku tego kierunku wykładni (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 lutego 2021 r., I ACa 27/12, LEX nr 1211667; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 lutego 2013 r., I ACa 699/12, LEX nr 1313424; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 września 2013 r., I ACa 469/13, LEX nr 1375809; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 marca 2014 r., I ACa 1142/13, LEX nr 1441383; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 czerwca 2014 r., I ACa 184/14, LEX nr 1488688; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 września 2014 r., I ACa 739/14, LEX nr 1630546; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 kwietnia 2015 r., I ACa 1493/14, LEX nr 1712708; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 marca 2016 r., I ACa 100/16, LEX nr 2044380; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 24 marca 2016 r., I ACa 1480/13, LEX nr 2044346; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 października 2018 r., V ACa 378/16, LEX nr 2634957).

W tych okolicznościach należy uznać, że powołane przez powoda podstawy przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania aktualnie już nie występują. Okoliczności sprawy nie wskazują również, aby zachodziły inne przesłanki przysądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).